

**EUROOPAN RASISMIN JA
SUVAITSEMATTOMUUDEN VASTAINEN TOIMIKUNTA**

**YLEISTÄ POLITIIKKA KOSKEVA
SUOSITUS NRO 4:**

**KANSALLISET TUTKIMUKSET,
JOTKA KOSKEVAT MAHDOLLISTEN UHRIEN
KOKEMUKSIA JA HAVAINTOJA
SYRJINNÄSTÄ JA RASISMISTA**

Strasbourg, 6 maaliskuu 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Käykää kotisivuillamme Internetissä: www.coe.int/ecri

Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen toimikunta, joka:

palauttaa mieleen Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiesten huippukokouksessa Wienissä 8-9 päivänä lokakuuta 1993 hyväksytyyn julistukseen;

palauttaa mieleen, että rasismien, muukalaisvihan, antisemitismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen taistelun toimintasuunnitelmassa, joka sisältyy kyseiseen julistukseen, ministerikomiteaa kehoitettiin perustamaan Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen toimikunta, jonka tehtävänä on muun muassa laatia yleistä politiikkaa koskevia suosituksia jäsenvaltioille;

palauttaa mieleen myös Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiesten toisessa huippukokouksessa Strasbourgissa 10-11 päivänä lokakuuta 1997 hyväksytyyn lopullisen julistuksen ja toimintasuunnitelman;

korostaa, että tässä lopullisessa julistuksessa vahvistetaan, että Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden tavoitteena on rakentaa vapaampi, suvaitsevaisempi ja oikeudenmukaisempi eurooppalainen yhteiskunta, ja siinä kehoitetaan tehostamaan rasismien, muukalaisvihan, antisemitismien ja suvaitsemattomuuden vastaista taistelua;

palauttaa mieleen, että yleistä politiikkaa koskevassa suosituksessaan nro 1 ECRI kehotti valtioita keräämään tarvittaessa Euroopan tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevien lakien,

suosittelee jäsenvaltioiden hallituksille, että nämä ryhtyvät toimenpiteisiin varmistaakseen kansallisten tutkimusten järjestämisen mahdollisten uhrien kokemuksista ja havainnoista, jotka liittyvät rasismiin ja syrjintään, käyttäen apuna tämän suosituksen liitteenä olevia suuntaviivoja.

määräysten ja suositusten mukaisesti tietoja, jotka auttavat niiden ryhmien tilanteen ja kokemusten arvioinnissa, jotka ovat erityisen alttiita rasismille, muukalaisvihalle, antisemitismille ja suvaitsemattomuudelle;

korostaa, että tilastotietojen kerääminen rasistisesta ja syrjivästä toiminnasta sekä vähemmistöryhmien tilanteesta kaikilla elämänaloilla on erityisen tärkeää ongelmien tunnistamiselle ja politiikan muotoilemiselle;

on vakuuttunut siitä, että tällaisia tilastotietoja tulisi täydentää asenteita, mielipiteitä ja havaintoja koskevilla tiedoilla;

katsoo tässä suhteessa, että kansalaisten keskuudessa tehtyjen tutkimusten lisäksi myös sellaiset tutkimukset, jotka osoittavat mahdollisten uhrien kokemuksia ja havaintoja kohtaamastaan rasismista ja syrjinnästä, ovat uudenlainen ja arvokas tiedonlähde;

katsoo, että tällaisten tutkimusten tuloksia voidaan käyttää eri tavoin huomion kiinnittämiseksi ongelmiin ja tilanteen parantamiseksi;

katsoo myös, että mahdollisten uhrien kokemusten ja havaintojen arvon tunnustaminen välittää tärkeän viestin sekä kaikille kansalaisille että haavoittuville ryhmille itselleen;

suhtautuu myönteisesti siihen, että tällaisia tutkimuksia on jo järjestetty useissa jäsenvaltioissa;

toteaa, että tällaisten tutkimusten järjestäminen kaikkialla Euroopassa antaisi yksityiskohtaisemman kuvan rasismien ja syrjinnän tilanteesta sekä kansallisella että Euroopan tasolla;

Liite ECRI:n yleistä politiikkaa koskevaan suositukseen nro 4

Suuntaviivat tutkimusten järjestämiseksi mahdollisten uhrien kokemuksista ja havainnoista, jotka liittyvät rasismiin ja syrjintään

I. Tutkimusten yleiset tavoitteet

1. Tässä suosituksessa tarkoitettujen tutkimusten tavoitteena on muodostaa käsitys rasismiin ja suvaitsemattomuuteen liittyvistä ongelmista todellisten ja mahdollisten uhrien näkökulmasta. Tähän uudenlaiseen lähestymistapaan sisältyy tutkimuksen tekeminen eräiden rasismille, muukalaisvihalle, antisemitismille ja suvaitsemattomuudelle alttiiden ryhmien jäsenten keskuudessa, ja tutkimuskysymysten tavoitteena on saada tietoa heidän rasismiin ja syrjintään liittyvistä kokemuksistaan sekä siitä, miten he kokevat tässä suhteessa sen yhteiskunnan eri osa-alueet, jossa he elävät. Kerätyt tiedot näin ollen koskevat haavoittuvien ryhmien jäsenten havaintoja ja kokemuksia. Tällaiset tiedot voivat täydentää tietoja rasististen tapausten lukumäärästä ja syrjinnän tasosta eri aloilla ja tietoja valtaväestön mielipiteistä ja asenteista vähemmistöryhmiä kohtaan sekä rasismiin ja suvaitsemattomuuteen liittyvistä kysymyksistä.

II. Tutkimusten järjestäminen käytännössä

2. Tutkimusten suunnittelu ja toteuttaminen voidaan antaa tehtäväksi tutkijoille tai sellaisille laitoksille, joilla on kokemusta rasismin ja suvaitsemattomuuden tutkimuksesta, jolloin tutkimuslaitokset tekevät kenttätöitä.
3. Se, mitkä vähemmistöryhmät valitaan tutkimuksen ”luokiksi”, riippuu kansallisista olosuhteista, ja niihin voi sisältyä esimerkiksi maahanmuuttajaryhmiä, kansallisia vähemmistöjä ja/ tai muita haavoittuvia ryhmiä.
4. Tekijöihin, jotka tulee ottaa huomioon ”luokkia” valittaessa, voi kuulua kohdeväestön koko ja tiedot, joita on jo saatavilla kunkin ryhmän kohtaaman syrjinnän laajuudesta (esimerkiksi työllisyystilastot, tiedot tehdyistä syrjintään koskevista valituksista).
5. Kontrolli- tai vertailuryhmien sisällyttäminen tutkimukseen voi olla tarpeen perusvertailun tekemiseksi. Tutkimukseen voidaan sisällyttää esimerkiksi vähemmistöryhmä, joka yleisesti ottaen ei näyttäisi kohtaavan suuria syrjintään ja rasismiin liittyviä ongelmia.
6. Hyvät väestöä koskevat tilastotiedot, mukaan luettuna tiedot muuttujista, kuten syntymäpaikasta, etnisestä alkuperästä, uskonnollisesta vakaumuksesta, äidinkielestä, kansalaisuudesta ym., helpottavat tutkimusten järjestämistä. Jos tällaisia väestötietoja ei ole saatavilla, on löydettävä vaihtoehtoisia keinoja tunnistaa ja saavuttaa tutkimuksen kohderyhmät.

7. On tärkeää muistaa, että jotkut ryhmät, jotka voivat olla erityisen alttiita rasismille ja syrjinnälle - esimerkiksi laittomat maahanmuuttajat - voivat olla vaikeasti paikannettavissa tutkimusta varten.

III. Tutkimusten suunnittelu

8. Sosiaaliseen ja taloudelliseen taustaan liittyvien kysymysten ja muiden yksityiskohtien lisäksi tutkimuskysymyksiin voi sisältyä seuraavia laajempia kokonaisuuksia:

- kysymykset, jotka liittyvät konkreettisiin tilanteisiin, kuten kontakteihin eri viranomaisiin (esim. poliisi, sosiaali- ja terveystieteelliset, oppilaitokset) sekä muihin laitoksiin ja tahoihin (esim. pankit, kiinteistönvälittäjät, työnantajat, ravintolat, vapaa-ajanviettopaikat, kaupat). Tutkimuksessa voidaan kysyä, kuinka monta kertaa tietyn ajanjakson (esim. edellisen vuoden tai viimeisten viiden vuoden) aikana vastaajat ovat joutuneet epäoikeudenmukaisen kohtelun kohteeksi sen vuoksi, että he kuuluvat vähemmistöryhmään, ja minkälaista epäoikeudenmukaista kohtelua he ovat kokeneet;
- kysymykset, jotka liittyvät havaintuihin mahdollisuuksiin osallistua yhteiskuntaan tasaveroisesti muiden kanssa, tietoisuuteen erityisistä toimenpiteistä, joita on toteutettu vähemmistöryhmien tilanteen parantamiseksi, sekä siihen, missä laajuudessa nämä mahdollisuudet ovat toteutuneet (näihin voivat sisältyä esimerkiksi mahdollisuudet menestyä koulussa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä työnsaantimahdollisuudet);
- kysymykset, jotka liittyvät havaintoihin ja asenteisiin. Asiakokonaisuuksiin voi sisältyä tarvittaessa: luottamus viranomaisiin, asenteet maahanmuutto- tai vähemmistöpolitiikkaa kohtaan, arvio maasta rasistisena tai muukalaisvastaisena maana, uskontoon liittyvät ongelmat, asenteet muita ryhmiä kohtaan, vaikeudet kontakteissa valtaväestöön, samaistuminen isäntämaahan ja alkuperämaahan, suunnitelmat jäädä tai palata, paikka, jota vastaaja pitää eniten kotinaan, jne. Tällaisten asiakokonaisuuksien sisällyttäminen tutkimukseen mahdollistaa koetun syrjinnän laajuuden ja erilaisten asenteiden ja havaintojen välisen suhteen tutkimisen.

9. Suunnittelussa tulisi ottaa huomioon, että nämä kysymykset tuottavat pääasiassa tietoa syrjintään liittyvistä subjektiivisista kokemuksista. Joka tapauksessa syrjintää on erittäin vaikeaa tutkia objektiivisesti ja "in vivo", koska syrjintää esiintyy kaikkialla jokapäiväisessä elämässä. Tutkimustulokset subjektiivisesti koetusta syrjinnästä ovat arvokkaita indikaattoreita, erityisesti kun niitä arvioidaan muiden tietojen, esimerkiksi työttömyystilastojen, poliisirekisterin, tehtyjen valitusten ym. tietojen valossa.

IV. Tutkimusten seuranta

10. Tietyn ajan jälkeen voidaan järjestää seurantatutkimuksia syrjinnän ja rasismien ilmenemismuotojen muutosten tarkkailemiseksi tai uusien ryhmien sisällyttämiseksi tutkimukseen.
11. Tutkimustuloksia voidaan käyttää eri tavoin, esimerkiksi huomion kiinnittämiseksi alueisiin, joilla toimenpiteet ovat erityisesti tarpeellisia; sellaisen politiikan arvioimiseksi ja kehittämiseksi, jossa otetaan huomioon tutkimuksen kohteena olleiden ryhmien kokemukset ja huolenaiheet; tietoisuuden ja syrjintään liittyvien ongelmien ymmärtämisen lisäämiseksi kansalaisten keskuudessa, uhrien näkökulmasta katsottuna; tietoisuuden lisäämiseksi tietyillä aloilla työskentelevien henkilöiden keskuudessa siitä, miten vähemmistöryhmät kokevat nämä instituutiot tai niiden käytännöt (esim. poliisi, työnantajat ja palveluiden tuottajat).

